

Paraules del Cap de Govern

Xavier Espot i Zamora

Senyora presidenta (benvolguda Àngels),
Senyores, senyors,

És un plaer poder-nos retrobar, encara que sigui de manera semipresencial, en un dels espais de reflexió més importants del nostre país gràcies a la tasca –incansable– de la Societat Andorrana de Ciències, que ha fet mans i mànigues per continuar la seva activitat de recerca i divulgació malgrat la pandèmia de la covid-19. Per tant, moltes gràcies per convidar-me en aquesta vint-i-dosena jornada, titulada “Andorra i el seu encaix positiu amb la Unió Europea”. Durant tot el dia hem pogut escoltar les ponències de diferents professionals provinents de sectors econòmics, socials i del teixit cultural i esportiu del país, que han aportat la seva visió sobre quines seran les implicacions de l’Acord d’associació d’Andorra amb la Unió Europea en els diferents àmbits de la nostra estructura socioeconòmica.

La relació d’Andorra amb la Unió Europea és una qüestió recurrent en els fòrums de debat, perquè al llarg de les darreres tres dècades hi ha hagut una relació d’independència formal, però de creixent imbricació, del nostre país amb la Unió Europea mitjançant acords directes. Atesa aquesta analogia, permeteu-me fer una breu menció del passat per poder entendre el present i projectar el futur d’Andorra i la seva relació amb la Unió Europea.

Durant la dècada dels anys vuitanta, amb l’adhesió d’Espanya (1986) a l’anomenada Comunitat Econòmica Europea, Andorra quedava plenament encerclada en l’àmbit comunitari europeu, fet que ja feia presagiar l’inici d’un acostament necessari, però caut, atesa l’etapa preconstitucional en la qual encara es trobava el nostre país. L’1 de gener de 1991 entrava en vigor l’Acord d’unió duanera, el punt de partida de la relació institucional i legislativa d’Andorra amb la Unió Europea. Un Acord que sempre ha estat concebut en clau positiva pels interessos econòmics del nostre país.

El principal impulsor de l’Acord duaner, l’excip de Govern Josep Pintat, ja va anticipar en bona part quina havia de ser la trajectòria del nostre país indicant que en primer terme calia “regular

les nostres relacions comercials, amb respecte mutu i responsabilitat. Després d'un període de funcionament, i un cop conclòs el procés de reforma institucional, els andorrans podran formular aquesta petició, si així ho creuen conforme als seus interessos presents i futurs”.

L'aprovació de la Constitució de 1993, quan s'estableix formalment la separació de poders i s'assoleix la plena sobirania nacional, aviva el procés d'obertura al món i d'aproximació a les organitzacions internacionals, especialment amb una Unió Europea que es trobava en ple establiment d'un dels seus màxims assoliments, com és el mercat únic i les seves quatre llibertats: la lliure circulació de persones, de mercaderies, de serveis i de capitals.

L'any 2004 es va fer un altre pas significatiu d'aproximació amb l'Acord de cooperació, que establia les bases sòlides i equilibrades per ampliar les relacions en àmbits com el medi ambient, l'educació, la cultura, la joventut, la comunicació, el transport i la política general, i l'Acord en matèria de fiscalitat dels rendiments de l'estalvi.

La reforma del model econòmic i fiscal que s'ha portat a terme al llarg de la darrera dècada ha estat l'element crucial per presentar-nos al món com una plaça segura i homologada. No podíem sobreviure més sobre la base d'un model opac i esgotat que tancava les portes de la competitivitat i de la bona entesa amb la resta de països i, en especial, amb Europa i amb França i Espanya. Havíem d'enterrar el nostre passat com a paradís fiscal. I aquest va ser també un dels elements determinants per poder arribar a l'Acord monetari (2011) i a l'Acord d'intercanvi automàtic d'informació fiscal (2016).

Tampoc no podem passar per alt altres factors que de forma natural ens condueixen cap aquest enfortiment de les relacions amb la Unió Europea: la interdependència geogràfica i demogràfica del nostre país amb Europa és total; fins al punt que la població resident –gairebé en la seva totalitat espanyols, portuguesos i francesos –¹ supera la nacional. L'europeïtzació dels valors de la nostra societat, de la nostra legislació, que s'inspira fortament en el dret comunitari, el component cada cop més internacional de les empreses andorranes o les aspiracions professionals dels nostres joves, que cada dia s'enfronten a un mercat de treball més exigent, són motius més que suficients que ens obliguen a no donar l'esquena a Europa. De la mateixa manera, seria un absurd no reconèixer les conquestes que s'han assolit en la construcció de l'espai europeu, com la Carta de drets fonamentals, la ciutadania europea o la seguretat jurídica.

Situem-nos en el present, a finals del mes de novembre del 2021, en un context malauradament encara marcat per la pandèmia i per la consegüent crisi multidimensional, que ens va obligar a fer una revisió exhaustiva del full de ruta per tal d'adaptar-lo a un escenari totalment diferent: plasmant els projectes realment necessaris i accelerant els processos per aportar elements nous i de valor afegit a la nostra economia.

Per aquest motiu, el pla d'acció, Horitzó 2023, no renuncia a l'Acord d'associació que es va

començar a negociar l'any 2015, conjuntament amb Mònaco i San Marino; tot al contrari, el referma com una peça clau amb l'objectiu d'establir un marc de relació jurídica que ens permeti diversificar la nostra economia. Una idea compartida per la resta de les forces polítiques de l'arc parlamentari, amb les quals vam signar el mes d'octubre del 2020 un acord polític per establir posicions de negociació consensuades. Per tant, disposem d'un ampli consens que ens dona més força en la posició negociadora d'Andorra davant la Unió Europea.

Senyores, senyors,

Fa justament una setmana, en el marc de les visites que fem als centres escolars dels diferents sistemes educatius que coexisteixen al nostre país, un alumne de segon de batxillerat em va preguntar sobre quina havia de ser la relació d'Andorra amb la Unió Europea. Davant d'aquella aula, amb joves que ja tenien molt clar quina aventura universitària volien emprendre, vaig explicar obertament les oportunitats que ens possibilitarà un Acord d'associació amb la Unió Europea. A les generacions futures cal explicar-los, sense por, que l'excessiva dependència de la nostra economia del turisme o altres sectors, que estan esgotats, ens fa ser més vulnerables i menys capaços d'oferir-los oportunitats. I disculpeu-me que parli excessivament en clau de futur, però crec certament que als qui tenim responsabilitats polítiques ens toca ara –més que mai– pensar amb perspectiva, en l'avenir dels nostres joves. Així, a aquell jove que vol ser biòleg vaig explicar-li que l'assumpció d'aquest Acord proporcionarà un autèntic espai d'oportunitats per a la mobilitat dels estudiants andorranos i, especialment, en el mercat laboral comú europeu, obrint-los nous horitzons dins l'àrea econòmica sense fronteres més gran del món.

Tot i que la irrupció de la pandèmia ha comportat un cert retard en les negociacions, aquests darrers mesos, com ja hem anat anunciant, s'ha obtingut un acord parcial que va en la línia de fer una excepció a la liberalització del mercat de l'electricitat, amb el manteniment de FEDA com a operador públic principal per a la compra, el transport i la distribució de l'energia elèctrica; de fer derogacions importants en alguns annexos del projecte d'Acord que alliberen Andorra d'una part notable de la càrrega administrativa que suposa l'adopció del cabal comunitari; o de fer que la reduïda dimensió territorial del país sigui presa en consideració a l'hora d'assumir obligacions en matèria d'estadística.

Com bé sabeu, al llarg de les darreres setmanes s'han intensificat les reunions amb els representants empresarials, socials i professionals per tal d'acordar una posició comuna per garantir que Andorra continuï tenint el control dels fluxos migratoris i per defensar l'equiparació del model de protecció social andorrà amb els estàndards europeus.

Una de les matèries més sensibles és la que afecta les professions liberals, amb les quals compartim bona part dels neguits perquè no es traspassin algunes línies vermelles. Ara bé, també ens cal a tots una certa dosi de generositat, d'estar disposats a deixar-hi alguna ploma, perquè hem de tenir clar que si Andorra vol avançar cap a un procés d'internacionalització molt probablement haurà d'assumir renúncies en l'estatu quo. Ho he dit en reiterades ocasions i avui és un bon moment per recordar-ho: quedar-se amb l'estatu quo, amb les normes que regeixen

l'ordre internacional actualment, és empobrir-se més cada dia i anar morint a poc a poc. No obstant això, estic plenament convençut que arribarem a una posició coordinada i consensuada d'Andorra davant de la Unió Europea en matèria de lliure prestació de serveis i llibertat d'establiment.

Sens dubte la presidència francesa del Consell de la Unió Europea del primer semestre del 2022 ha de contribuir clarament a l'avenç de les negociacions. Paral·lelament, des de la Secretaria d'Estat d'Afers Europeus se seguirà treballant en un altre dels punts clau d'aquest Acord, que és informar totes les ciutadanes i els ciutadans del país sobre l'encaix d'Andorra amb Europa perquè, com bé sabeu, abans de tancar qualsevol acord amb la Unió Europea el Govern possibilitarà l'objectivitat de l'opinió pública via referèndum.

Moltes gràcies.

Xavier Espot i Zamora
Cap de Govern

Nota

1- Dades del Departament d'Estadística. L'any 2020 la població estrangera resident a Andorra suposava el 51,3 per cent.